

Liturgie van de dienst van 5 april 2020 vanuit de remonstrantse kerk in Bussum

Voorganger: Ds. Claartje Kruijff

Muziek

'Avond' van Boudewijn de Groot door Ewout Eggink (refrein Sofia Thuis)

Nu hoef je nooit je jas meer aan te trekken
En te hopen dat je licht het doet
Laat buiten de stormwind nu maar razen in het donker
Want binnen is het warm en licht en goed
Hand in hand naar buiten kijkend waar de regen valt
Ik zie het vuur van hoop en twijfel in je ogen
En ik ken je diepste angst

Want je kunt niets zeker weten en alles gaat voorbij
Maar ik geloof, ik geloof, ik geloof, ik geloof, ik geloof in jou en mij

En als je 's morgens opstaat ben ik bij je
En misschien heb ik al thee gezet
En als de zon schijnt buiten gaan we lopen door de duinen
En als het regent gaan we t'rug in bed
Uren langzaam wakker worden, zwevend door de tijd
Ik zie het licht door de gordijnen
En ik weet, t'verleden geeft geen zekerheid

Want je kunt niets zeker weten en alles gaat voorbij
Maar ik geloof, ik geloof, ik geloof, ik geloof, ik geloof in jou en mij
Ik geloof, ik geloof, ik geloof, ik geloof, ik geloof in jou en mij

Ik doe de lichten uit en de kamer wordt nu donker
Een straatlantaarn buiten geeft wat licht
En de dingen in de kamer worden vrienden die gaan slapen
De stoelen staan te wachten op 't ontbijt
En morgen word ik wakker met de geur van brood en honing
De glans van gouden zonlicht in je haar
En de dingen in de kamer, ik zeg ze welterusten
Vanavond gaan we slapen en morgen zien we wel

Maar de dingen in de kamer zouden levenloze dingen zijn
Zonder jou

En je kunt niets zeker weten want alles gaat voorbij
Maar ik geloof, ik geloof, ik geloof, ik geloof, ik geloof in jou en mij
Ik geloof, ik geloof, ik geloof, ik geloof, ik geloof in jou en mij

Welkomstwoord

Goedenavond, goedemorgen aan u, aan jou, jullie die meekijken

Deze dienst namen we op in de schemering na zonsondergang - in the blue hour- Soms vergeten we de dagen - we zweven door de tijd - de dingen in de kamer worden vrienden die gaan slapen, de stormwind raast in het donker, uren langzaam wakker worden. Vuur van hoop en twijfel in onze ogen.

Vanuit de Remonstrantse Kerk in Bussum heet ik u van harte welkom.
Als het zou kunnen zou ik bij eenieder van u langs willen komen om te vragen hoe het is. Want wat is er veel gebeurd met ons, in onze levens, in de wereld. We ontmoeten elkaar nu dan maar zo - op afstand - en toch nabij. Misschien wel nabijer dan ooit. Welkom aan eenieder van u, kerkganger of niet. Scheidslijnen vervagen in deze tijden, en dat is maar goed ook.

Vandaag het begin van de Goede Week zoals de week in de aanloop naar Pasen wordt genoemd. Witte Donderdag, Goede Vrijdag, Stille Zaterdag en Paasmorgen. Ook wel de Stille Week genoemd. Hoe toepasselijk in deze stille weken en stille maanden.

Ik steek een kaars aan.

Om dappere verbondenheid. Om stralen van licht in een kwetsbare wereld. Om Liefde en Licht in onze duisternis.

Ik open deze dienst met woorden die al zo lang in zoveel kerken wereldwijd klinken en spreek de hoop uit

dat de Eeuwige die te maken heeft met hemel en aarde,
met Licht en met ons mensen,
trouw blijft tot in eeuwigheid,
en niet laat varen het werk dat zijn hand begon –
haar liefde zij met u allen –
Amen

Overweging

In gespreksgroepen hier onder dit dak in Bussum lazen we begin maart - toen we nog mochten samenkomen - het verhaal van Noach die de wereld in een ark moest stoppen om haar te redden van de oervloed. We hadden het toen over stormen die op ons afkwamen en

een wereldwijd virus dat zich snel uitbreidde. Hoe we steeds meer worden beproefd. Hoe ons wordt gevraagd om het leven te redden in het klein. Als kostbare lading te beschermen en naar een betere tijd toe te loodsen.

In het verhaal van Noach wordt ook verteld dat Noach wandelde met God. Minister Sigrid Kaag had net bij ons in de kerk over wandelen met God gepreekt. In onze gespreksgroepen werd gezegd - mensen die wandelen met God - dat zijn Gandhi, Mandela, mijn honderdjarige buurvrouw, kleine kinderen. Of kan wandelen met God ook het gesprek zijn vanbinnen, dat je met jezelf voert, vroeg iemand. Nu onze versnelde en drukke wereld is stopgezet zijn we - plotseling - op onszelf teruggeworpen. Er wordt een vitaal beroep gedaan op onze geestelijke weerbaarheid, nu we met onze weerloosheid geconfronteerd worden.

Etty Hillesum schreef in haar dagboek in de Tweede Wereldoorlog: we moeten onze innerlijke post leren bezetten. Maar hoe doe je dat, als je innerlijke post lang niet bezet hebt, als je ervan was weggelopen? Als de diepte en verwarring je misschien beangstigt? Als je vol zit met zorgen? Misschien kom je er wel achter dat de binnenkant van je leven schraal voelt, de schappen wat leeggeraakt.

Wandelen met God. Ik vind dat een troostend beeld. Nu we allemaal alleen wandelen. Met onze ziel onder onze arm komt onze binnenkant aan het woord. Onze kwetsbaarheid, terwijl we toch echt dachten dat we ons leven konden maken. Onze nietigheid. Machteloosheid. Eenzaamheid. We worden vanzelf bescheidener. Ervaren dankbaarheid en aandacht voor wat en wie er wel is. Ergens zijn we opgelucht. We hoeven de Grote Onafhankelijke niet meer te zijn. We hebben het niet altijd voor het zeggen.

Onze wederzijdse afhankelijkheid maakt ons emotioneel. We ontdekken gevoelens die dicht onder onze huid leven. Onze ziel kan opnieuw bekleed worden. We voelen zachter, kijken milder. Denken misschien zelfs aan vergeving. Aan wie we zijn geworden. Aan wie we zouden kunnen zijn.

Al wandelend komen onze geliefden, vrienden, overledenen voorbij. Zij die we niet kunnen zien voelen nabijer dan ooit. Solidair met elkaar moeten zijn, kan voelen als de ander in de kou laten staan. Liefde voelt oprecht en zwaar. *Tough Love*.

We ervaren onderlinge compassie die ondergesneeuwd was geraakt in de hoeveelheid. We vragen ons af: zou deze verbondenheid duren?

De *purpose* waar we de mond vol van hadden ligt nu voor het oprapen. We willen zo veel maar kunnen zo weinig. We willen weer zo graag in onszelf geloven maar moeten wachten. Kregen we maar een kant en klare opdracht.

De toekomst beangstigt ook. Alles is ongewis. Wat heeft dit te betekenen? Waar ben ik straks, nu het oude liedje niet meer opgaat? Worden we ziek? Houd ik mijn werk? Hoe zal onze samenleving eruitzien? We hebben zorgen.

We zien scherper. Het koolmeesje, de bloemknop die uitkomt. Frisse, schone lucht. We horen ook een kritische stem: Voor wie is het niet veilig in het eigen huis? reikt onze solidariteit verder dan onze huizen en buurten, onze eigen land. Wie heeft er geen warm

dak, wie kan de kinderen niet wassen, laat staan de eigen handen? En als je geen geld hebt voor boodschappen?

We wandelen ieder voor zich samen met verwarde harten en lege handen. Steeds meer vragen, nauwelijks antwoorden.

Ik was geraakt door een vrouw uit onze gespreksgroepen hier in Bussum. Zij schreef een artikel in het NRC Handelsblad. Zij heeft een auto-immuunziekte en vraagt zich af of ze het redden zal. Zij schrijft dat ze zo graag zou kunnen geloven, maar dat het niet lukt. Haar vraag: leer mij bidden! haar oprechte verlangen, haar hartenkreet - geschreven en gepubliceerd in een seculiere krant - was op zich al een gebed.

Kon ik maar bidden. De laatste weken hebben mensen, van buiten de kerk, mij gevraagd naar bidden. En binnen de kerkgemeenschappen wordt er gebeden als nooit tevoren.

Wandelen met God is een vorm van gebed. Een lang gebed waarin alle gevoelens, gedachten en chaos de vrije loop hebben. Waarin je je laat bevragen. Waarin je de namen noemt van de mensen die je liefhebt. Je eigen naam soms. Waarin je stilvalt voor mensen aan wie niemand denkt. Het is een vorm van actief waken. De wereld met je meedragen. Je eigen plaats, je medemenselijke plek onder de hemel, kwetsbaar en eerlijk onderzoeken en hervinden tussen alles wat er is.

De oervloed stopt en Noach zendt een duif op verkenning maar de duif vindt geen rust en keert weer terug. Zeven dagen later laat Noach de duif opnieuw los die ditmaal terugkeert met een olijftak in haar bek. De vredesduif heeft een rustplaats gevonden. De aarde mag weer bewoond worden.

Laten we het hier voorlopig - op onze stille innerlijke post - durven uithouden. En niet terugdeinzen voor wat er is. Aan pijn, moeilijke vragen, aan liefde. Met het besef dat we niet alleen zijn. In het diepe vertrouwen dat we gedragen worden en vastgehouden daar we het zelf niet meer kunnen.

Muziek

'Let it Be' van de Beatles door Sofia Thuis (met refrein door Ewout Eggink)

When I find myself in times of trouble
Mother Mary comes to me
Speaking words of wisdom, let it be.

And in my hour of darkness
She is standing right in front of me
Speaking words of wisdom, let it be.

Let it be, let it be.
Whisper words of wisdom, let it be.

And when the broken hearted people
Living in the world agree,
There will be an answer, let it be.

For though they may be parted there is
Still a chance that they will see
There will be an answer, let it be

Let it be, let it be.
Yeah There will be an answer, let it be.

And when the night is cloudy,
There is still a light that shines on me,
Shine on until tomorrow, let it be.

I wake up to the sound of music
Mother Mary comes to me
Speaking words of wisdom, let it be.

Let it be, let it be.
There will be an answer, let it be.

Let it be, let it be,
Whisper words of wisdom, let it be

Collecte

Graag vraag ik hierbij aandacht voor het onvermoeibaar goede werk van het Leger Des Heils. Deze organisatie heeft mijn hart omdat ze de allerkwetsbaarsten nooit uit het oog verliezen – in goede en slechte tijden. Zij zijn het laatste vangnet. Daar waar niemand meer is. Bij het Leger des Heils worden mensen opgevangen die nergens anders terecht kunnen. Ze gaan door waar andere instanties stoppen. Ook nu weer. Met hun pleidooi voor het zorgen voor dak- en thuislozen in tijden van Corona. Misschien wilt u hen steunen in hun solidaire en menselijke opdracht.

Wilt u ook het werk van het Leger des Heils ondersteunen? Wij vragen uw gift voor de opvang die zij niet ophuden te geven aan dak- en thuislozen en voor de ondersteuning van kinderen die in een benarde thuissituatie verkeren.

[U kunt hier doneren.](#)

